

Fábián Gabriella

ADATOK A VILÁGOSSÁG-RÓZSAFÜZÉR SZÉKELYFÖLDI ELŐZMÉNYEIHEZ*

A székelyföldi vallási közösségek, és ezek imaéletének kutatása közben többször – az utóbbi években egyre gyakrabban – találkoztam olyan beszélgetőtárral, aki tudott a 2002-ben elrendelt világosság-rózsafüzér és egy korábbi székelyföldi ájtatosság közötti hasonlóságról, de magáról a gyakorlatról, annak pontos elterjedési területéről, idejéről nem volt ismerete. 2017-ben rátaláltam egy olyan ösvényre, amely egy olyan településre vezetett, ahol az idősek ismerték és részben még gyakorolták a világosság-rózsafüzérhez hasonló ájtatosságot. Ez arra ösztönzött, hogy a megtalált láncszemeket összeszedegessem, és megpróbáljam egy szárra felűzni.

A hagyományos rózsafüzér-imádság maihoz hasonló, 3×5 táblás változata a 15–16. század fordulójára alakult ki.¹ Meghatározott számú Hiszekegy, Miatyánk, Üdvözlégy és Dicsőség, valamint Jézus életének különböző eseményeit felelevenítő, ún. „titkok”, misztériumok ismétléséből áll. Az örvendetes, a fájdalmas és a dicsőséges olvasók Jézus életének eseményeit kronologikus sorrendben követik. Az örvendetes Jézus gyermekkorára, a fájdalmas a szenvedésére, a dicsőséges a feltámadására emlékeznek. Szent II. János Pál pápa 2002 októberében, pápaságának 25. évében a *Rosarium Virginis Mariae* című apostoli körlevelében a sorozatot egy negyedikkel, a világosság-rózsafüzérrel egészítette ki, amely Jézus felnőttkori életének, valamint tanító éveinek egyes eseményeit eleveníti fel. Ezt követően többen felfigyeltek arra a hasonlóságra, amelyet az új imafüzér egy, a 20. század közepe táján Székelyföld egyes területein elterjedt olvasóval mutat. A székelyföldi előzményekről többeknek voltak közvetlen vagy közvetett ismereteik, amelyek a pápai körlevél után felértékelődtek, és több vonalon fontossá vált ezeknek a népszerűsítése és a magyar köztudatban való elterjesztése. Talán a legnagyobb visszhangot Erdő Péter bíboros 2004-ben elhangzott csíksomlyói pünkösdi beszéde keltette, amelyben egy, II. világháború utáni amerikai újságcikkre hívta fel a figyelmet, amely a titkokat is ismertette, a hivatalos egyházi elismerés érdekében a „székely rózsafüzér” imádkozására buzdít. (1. sz. melléklet) E közvetett úton szerzett értesü-

* A szerző 2013–2019 között végzett kutatásait az MTA–SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport támogatta.

1 Barna 2011. 71.

lés mellett a katolikus székelység körében sokak közvetlen élménnyel, információval vagy más eredetű forrásismerettel is rendelkeztek/nek. Voltak, akik lehetőségeikhez és törekvéseikhez mérten, szóban vagy írásban ennek hangot is adtak. Vallási néprajzi monográfiában is találkozunk ilyen ismeretek összefoglalásával.² Barna Gábor az Erdő Péter bíboros prédikációjából ismert adatok mellett kitért Székely Lászlónak³ az imafüzérre vonatkozó – a gyűjtés helyét és idejét mellőző – rövid hivatkozására. Felhívja a figyelmet arra, hogy az 1995-ben megjelent posztumusz kiadásban a „csíki rózsafüzér” öt titok helyett csak négygel szerepel, feltéve a kérdést, hogy vajon a gyűjtés hiányos vagy a kézirat téves? Székely László hagyatékában kutatva megtaláltam egy jegyzetlapot, amely az utóbbit látszik igazolni, mivel azon a teljes változat szerepel, vagyis mind az öt titok. (1. kép) Érdekes, hogy itt nem a könyvben megjelenő csíki elnevezéssel szerepel, hanem a gyűjtés során megismerttel, vagyis mint „székely rózsafüzér”.⁴ Nem tudható, hogy könyvének kéziratában miért döntött a csíki jelző mellett, és az sem, hogy gyűjtései során találkozott-e mindkét elnevezéssel, vagy csak ő találta ki annak érzékeltetésére, hogy csak az általa bemutatott területen, Csíkban ismert, és nem az egész Székelyföldön.

A 20. század közepi székelyföldi imafüzér és a 2002-ben Szent II. János Pál pápa által javasolt világosság-rózsafüzér közti hasonlósággal, akár szinte teljes egyezéssel, valamint a pápai megfogalmazás székelyföldi eredetének feltételezésével, hangsúlyozásával csak a magyar forrásokban, valamint a katolikus székelység köztudatában lehet találkozni. Az idegen nyelvű fórumok más elképzeléseket és előzményeket említenek. Több külföldi internetes forrás⁵, az online világenciklopédia, a Wikipédia magyar nyelvű változata⁶ is a Gorg Preca⁷ (1880–1962) máltai karmelita szerzetes által 1957-ben összeállított, „Világosság titkai”-nak (*Mysteries of Light*) nevezett misztériumsorozatot tekinti ihlető forrásnak.

Sok olyan kérdés vizsgálatába is belebonyolódhatnánk, mint az, hogy Szent II. János Pál pápa ismerhette-e ezeket az előzményeket, ha igen, hogyan szerzett róluk tudomást, van-e valamilyen kapcsolat a három változat között, lehet-e azonos

2 Barna Gábor a rózsafüzér-imádságot tárgyaló monográfiájában a világosság-rózsafüzér részletes ismertetése mellett bemutatta a székelyföldi változattal kapcsolatos ismereteit. Barna 2011. 72–73, 316–318.

3 Székely é. n. [1995]. 227.

4 Az 1. képen bemutatott jegyzetlapon látható, hogy azon utólagos átgondolás nyomai is szerepelnek, a korábbi megfogalmazásból csak az elnevezést hagyta meg, amelyet később „csíki rózsafüzér”-re változtatott: „Van a csíkiaknak egy rózsafüzér imádságuk, amit úgy ismernek, hogy »székely rózsafüzér«”

5 Például: Formosa, John: Probable Origin of the Mysteries of Light <http://www.catholicplanet.com/articles/article76.htm> – Utolsó hozzáférés: 2018. 11. 18.; Formosa, John– Cilia, Anthony: George Preca and the New Mysteries of the Rosary. <http://ocarm.org/en/content/ocarm/george-preca-and-new-mysteries-rosary>. – Utolsó hozzáférés: 2018. 11. 18.

6 https://hu.wikipedia.org/wiki/%C4%A0or%C4%A1_Preca. – Utolsó hozzáférés: 2018. 11. 18.

7 2001-ben boldoggá, 2007-ben szentté avatták.

a gyökerük, vagy külön-külön ugyanaz a mondanivaló megfogalmazódhatott a világ három különálló pontján, anélkül, hogy egymás gondolatairól tudomásuk lett volna. Ezeknek a lehetőségeknek a boncolgatását és megfejtését másokra bízom, a továbbiakban csupán a székelyföldi változat elterjedésének eddig felkutatott parányi eredményeiről szeretnék beszámolni.

A 20. századi székelyföldi előzményekről többféle elképzelés is megfogalmazódott, azonban kevés történeti forrással, első kézből – az imafüzér ismerőitől, használóitól – átadott ismerettel rendelkezünk, ezért hitelességük kérdéses lehet. Több esetben lehet azzal a vélekedéssel találkozni, hogy az imafüzér Márton Áron hivatalos püspöki jóváhagyását követően kezd a székelyföldi imagyakorlatban elterjedni. Marton József levéltári források megjelölése nélkül ennek megjelenését pontos évhez (1947) is köti.⁸ A levéltárban kutatva még nem sikerült ilyen egyházi rendelkezést találnom. A kezdeményezői, szorgalmazói köréről is keveset tudunk, leginkább csak feltételezésekkel találkozhatunk. Egyes vélemények szerint maga Márton Áron a megfogalmazó és a kezdeményező is egyben. A rózsafüzér elterjedését az eddig feltárt adatok segítségével, eltérő időszakokból, három székelyföldi településen (Csíkszereda, Csíkszentdomokos, Marosfő) lehet kimutatni. A legkorábbi bizonyíték, amelyre Marton József⁹ és Darvas-Kozma József¹⁰ is felhívja a figyelmet, egy 1948 vízkeresztjén kiadott csíkszeredai egyházközségi lap hirdetése, amely a gyakorlat ismertetésének szándékával szervezett helyi egyházi kezdeményezésről tudósít. Az *Egyházközségi Apostol*¹¹ tájékoztatása szerint „egy régi igény valóraváltását jelenti az örvendetes és fájdalmas rózsafüzér közé beiktatott új sorozat, amely Jézus Krisztus életének titkait foglalja magába”¹² (2. kép) Az „új rózsafüzér-titkok” ismertetését és imádkozását „lelki hetek” keretében, nemek és korcsoportok szerinti felosztásban, négy csíkszeredai, egyházi felügyelet alatt álló helyszínen (a plébániatemplomban, a Szent Vince kórházban, a katolikus gimnáziumban és a közkórház kápolnájában) tervezték megvalósítani (3. kép) a zsögödi filiában, egy napjainkban is gyakorolt ájtatosság, ún. lourdes-i búcsú¹³ keretében. A hirdetésből azonban nem derül ki, hogy a régi igény kiben és a közeli vagy a távoli múltban fogalmazódott-e meg, kinek köszönhető a valóra válása, valamint, hogy kinek a kezdeményezésére szervezik a lelki heteket, továbbá kinek, kiknek az irányításával fog megtörténni. Darvas-Kozma József a valamikori kezdeményezést az egykori helybeli kántortanítónak, Salló Albertnek tulajdonítja,

8 Marton 2014. 158.

9 Marton 2014. 159.

10 Darvas-Kozma 2013. 438. Darvas-Kozma József atyának ezúton is szeretnék köszönetet mondani, hogy disszertációját a rendelkezésemre bocsátotta.

11 A nagyobb ünnepek alkalmával kiadott plébániai értesítő csak öt számot ért meg, az akkori politikai vezetőség még az elindulás évében betiltotta. Darvas-Kozma 2013. 420.

12 *Egyházközségi Apostol* 1948. I. 1. 2.

13 Február 11. és június 16. között, a lourdes-i jelenések napján végzett, 18 napig tartó ájtatosság.

valószínűleg azért, mert az első világháború után a fentiekben említett lourdes-i búcsúnak is ő volt az elindítója.¹⁴ Visszatérve a plébániai kiadvány hirdetésére, mivel egyetlen meghívott személy neve sincs abban megemlítve, feltételezhető, hogy az ájtatosságokat a helyi egyházi vezetők, a helyi kántor – mint amúgy is a mise előtti előimádkoztatásért felelős személy – vagy akár a hívek irányításával tervezték megvalósítani. A további eredményekről nincsenek adataink, így nem tudhatjuk, hogy az itt közölt tervek milyen mértékben valósultak meg, milyen hatással voltak a résztvevőkre, kiváltották-e az imafűzér valamilyen mértékű elterjedését. Mivel ebből az időszakból ez az egyetlen település, ahonnan konkrét adatokkal rendelkezünk, újabban felbukkanásáig el kell fogadnunk Darvas-Kozma József¹⁵ azon vélekedését, miszerint Csíkszereda az első helyszín, ahová a vizsgált rózsafűzért bevezették.

Csíkszentdomokoson az imafűzér egykori gyakorlatára napjainkban nem sokan emlékeznek, a halvány felidézések a valamikori létezés ismeretén kívül nem tudtak egyebet felmutatni. A faluban végzett terepmunkák során (1994–2000; 2013–2019) az ájtatossággal 1997-ben találkoztam először és utoljára úgy, hogy akkor még nem tudtam, hogy mivel van dolgom, mivel a világosság-rózsafűzér elrendelésére hét évvel később került sor. A falu egyik rózsafűzér-társulatának vezetője, Barabás Imréné Székely Jozefa (1933–2007) egy kéziratos ima- és énekesfüzet tartalmának tárgyalásakor röviden beszélt *Jézus jó cselekedeteinek olvasójáról*, amelyet akkor leggyakrabban az új házasokért végzett paraliturgikus imaalkalmakon gyakoroltak. (4. kép) Alkalmazását a társulat korábbi vezetőjétől, Miklós Imréné Máthé Borbálától (1887–1982) tanult hagyományként folytatta. Mivel a faluban egyedül itt sikerült a nyomára bukkanni, és a régi társulatvezető Székely László egyik alapadatközlője volt Csíkszentdomokoson¹⁶, feltételezhetjük, hogy a kutató tőle is gyűjtött adatot a „csíki” vagy „székely” rózsafűzerről. Azonban ellentmond ennek, hogy később egy harmadik elnevezés alatt, *Jézus jó cselekedeteinek olvasójaként* – véleményem szerint egyik legszebb és legkifejezőbb név – lehetett rátalálni. Napjainkban a falunak ebben a részében Barabás Jozefa halála óta rózsafűzér-társulat sem működik, a felkeresett egykori tagok gyakorlatnak még halvány emlékét sem tudták felidézni. A legutóbbi tisztségviselő halálával megszakadt az egykori hagyomány, és úgy tűnik, teljes feledésbe merült.

A Csíkszentdomokossal szomszédos településen, Marosfőn „munkás olvasóként” ismerik ezt az ájtatosságot, amely egy 1953-tól egészen a haláláig (1989) a településen működő/szolgáló lazarista szerzetesnek, Ébner Jenőnek¹⁷ (1907–1989)

14 Darvas-Kozma 2013. 238.

15 Darvas-Kozma 2013. 101.

16 Legtöbb csíkszentdomokosi gyűjtést tőle közölt, valamint ő az egyetlen adatközlő a településről, akiről több fénykép is készült, és egyedüli, akit név szerint említ ezeken. Székely é. n. [1995]. 352, 354, 355, 439, 452, 460, 534, 535.

17 Ébner Jenő Budapesten született 1907-ben, 1941-ig Magyarországon, majd ezt követően a Gyulafehérvári egyházmegye területén tevékenykedett. Kolozsváron és Nagyváradon szer-

köszönhetően vált ismertté és terjedt el a faluban és környékén. A világosság-rózsafüzér bevezetésével gyakorlata fokozatosan visszaszorult, de ismerete néhány idős asszony emlékezetében még napjainkban is él. A rózsafüzérről nemcsak halvány emlékük van, hanem kisebb-nagyobb nehézséggel a titkokat is mind fel tudták idézni, sőt olyan asszonnal is talákoztam, aki a mai napig imádkozza. (5. kép) Az eddigi ismeretek alapján úgy tűnik, hogy a plébánosi teendőket ellátó szerzetes szolgálatának első időszakában szorgalmazta intenzívebben az ájtatosság végzését, mivel az a korosztály ismerte jobban, aki létezésének köszönhetően az 1950-es évek második felében, az 1960-as években látogathatta a templomot. Ebben az időszakban leginkább a mise előtt végzett ájtatosságok sorában kapott helyet a templomi imagyakorlatban. Vannak adatok, miszerint volt olyan időszak, amikor a halotti virrasztókban is imádkozták,¹⁸ és így valamilyen mértékben a paraliturgikus imaalkalmakon is továbbélhetett. A marosfői asszonyok visszaemlékezései alapján a „munkás olvasó” bevezetésével nem történt meg a csoportok átszervezése, társulati keretben nem jellemző, hogy imádkozták. Azonban egyikük emlékezetében fennmaradt egy rövid ideig tartó ilyen irányú próbálkozás, ami véleménye szerint azért maradt abba, mivel nem rendelkeztek a titkokat megjelenítő ábrázolásokkal.

Annak tudatában, hogy a rózsafüzér csíkszeredai megjelenésének időszakában, az 1947–1948-as években Ébner Jenő Csíkszeredában tevékenykedett¹⁹ – népmiszsiókat és lelkigyakorlatokat is tartott –, a korábban említett egyházközségi lap hirdetésében feltüntetett helyszínek (Szülőotthon, Hirsch kórház és a katolikus főgimnázium kápolnája) valamelyikén vagy akár mindegyikén lehetett ő a lelki hetek irányítását végző egyházi személy. Marosfőhöz hasonlóan lehetett itt is ő a kezdeményező, bár ennek van a legkisebb valószínűsége, mivel semmilyen levéltári forrást nem lehetett találni, amellyel bizonyítani lehetne bármilyen, az ájtatosság bevezetését, terjesztését szolgáló törekvését.²⁰ Legnagyobb valószínűsége, véleményem szerint annak lehet, hogy az 1947–1948-as évekbeli csíkszeredai tartózkodás alatt megismert gyakorlatot kezdte el Marosfőn is terjeszteni. A csíkszentdomokosi elterjedésre is lehetett hatással, mivel ott is sokat segített a lelkipásztori munkában, valamint hozzá is sokan jártak a faluból.

A fentiekben bemutatott rózsafüzér-változatokat az átláthatóság, valamint az összehasonlítás megkönnyítése érdekében egy táblázatban összesítettem (2. sz.

zeti, Csíkszeredában kórházlelkészi és tanári, Biharsályiban, Türkösön és Marosfőn plébánosi teendőket látott el. A legutóbbi település 1953-tól kezdődően egészen haláláig kényszerlakhelye volt. Élete során töretlen missziós tevékenységet folytatott, eleinte népmiszsiókat tartott, 1960-ban Marosfőn missziós házat épített, abban lakott és tevékenykedett élete végéig. 1989-ben rablógyilkosság áldozata lett. Borka 2014. 64–81.

18 Erős 2007. 32.

19 Vö.: Borka 2014. 66; Darvas-Kozma 2013. 320–321.

20 1948-ban Ébner Jenő családfelajánlási imára, valamint Szent Vince-ábrázolások sokszorosítására kért megyés püspöki jóváhagyást. *Gyulafehérvári Érseki Levéltár. Püspöki (Érseki) Hivatal iktatott iratai. Könyvcenzúra, sajtótermékek.* 1408/1948; 2052/1948.

melléklet). Látható, hogy elnevezésük tekintetében nagyon változatosak, a rózsafüzértitkok megfogalmazásában pedig nagyon egységesek. Az utóbbi a közös eredet feltételezésében erősíthet. A változatos névhasználat talán azt tükrözi, hogy a befogadó közösség mindig új, egy saját maga alkotta elnevezést igényelt. De az is lehet, hogy nem mindegyik a sajátjuk. Attól függően, hogy mit fejeznek ki, utalhatnak arra, hogy a kívülről szemlélő (székely, csíki) vagy a belülről megélő (új, munkás, Jézus jó cselekedeteiről elnevezett) alkotta meg őket. De sajnós e téren is csak a találgatások szintjén maradhatunk, nem tudni egyelőre mivel magyarázni az eltérő névhasználatot.

Azt, hogy a székelyföldi rózsafüzér híre eljutott-e Rómába, és hogy volt-e hatással a pápai megfogalmazásra, túl bonyolult lenne tisztázni, és nem érzem feladatommá. Véleményeket erről is lehet gyűjteni. Vannak, akik Amerikába elszármazott székelyföldiek, mások erdélyi egyházi előljárók (Márton Áron püspök, Bálint Lajos érsek) közvetítését feltételezik. De mindezt kideríteni a jövő feladata.

Összegzés

A Szent II. János Pál pápa által elrendelt világosság-rózsafüzérrel hasonlóságot mutató „székely rózsafüzér” elterjedését Székelyföld csak egy szűkebb régiójában, a tágabban értelmezett csíki térség három településén lehetett kimutatni. Az eddigi ismereteink alapján, Csíkszereda az első helyszín, ahol megjelenik, majd később ismertté vált Marosfőn és Csíkszentdomokoson is. Legkitartóbban Marosfőn vert gyökeret, ahol az elterjedés és fennmaradás elhivatott segítője Ébner Jenő lazarista szerzetes volt. Halálával (1989) és a világosság-rózsafüzér bevezetésével a gyakorlat lassan itt is visszaszorult, napjainkig vannak ismerői, de már kevesen imádkozzák. Feltételezhető, hogy az említett szerzetes mindhárom településen segítette a meghonosodást, de ezt egyetlen történeti forrással sem tudjuk alátámasztani. Mindhárom településen ugyanazokkal a titkokkal imádkozták, azonban érdekes módon a rózsafüzért más-más elnevezéssel ismerték.

Azt, hogy az imafüzér elterjedési térképén még léteztek-e más pontok is, valamint hogy ezek között milyen kapcsolatháló lehetett, vagy, hogy esetleg egy csíki sajátossággal állunk-e szemben, egy következő tanulmány feladata lesz bemutatni.

Szakirodalom

BARNA Gábor

2011 *Az Élő Rózsafüzér társulata*. Imádság és imaközösség a 19–21. századi vallási kultúrában. Budapest: Szent István Társulat.

BORKA Ernő (szerk.)

2014 *Emlékkönyv. Dr. Ébner Jenő lazarista szerzetes pap halálának 25. évfordulójára.* Csíkszereda: Marosfői Római Katolikus Plébánia.

DARVAS Kozma József

2013 *A csíkszeredai katolikus egyház a 20. században.* Doktori disszertáció. Kézirat. Kolozsvár: Babeş–Bolyai Tudományegyetem Római Katolikus Teológia Kar.

ERŐS Orsolya

2007 *A rózsafüzér és helye a gyergyói főesperesi kerület híveinek imaéletében.* Szakdolgozat. Kézirat. Kolozsvár: Babeş–Bolyai Tudományegyetem Római Katolikus Teológia Kar.

MARTON József

2014 *A Gyulafehérvári Római Katolikus Egyházmegye a 20. században.* Csíkszereda: Pro-Print Könyvkiadó.

SZÉKELY László

é. n. [1995] *Csíki áhítat. A csíki székelyek vallásos hitélete.* Budapest: Szent István Társulat.

Mellékletek

1. sz. melléklet

Részlet Erdő Péter bíboros 2004. május 29-én a csíksomlyói pünkösdi búcsún elhangzott szentbeszédéből. Forrás: <http://www.magyarKurir.hu/hirek/erdo-peter-szentbeszede-csiksomlyo-2004-majus-29> – Utolsó hozzáférés: 2018. 11. 24.

„A II. világháború után egy amerikai magyar újságban megjelent egy rövid közlemény. A címe ez volt: »A székely rózsafüzér«. A cikk így beszélt erről az imádságról: »Erdélyben még nem felejtették el a rózsafüzért imádkozni. Sőt újabban arról érkezik hír, hogy a Csíksomlyói Szent Szűz Népe az erdélyi havasok vidékén nem 15, hanem 20 titokban imádkozza a szentolvasót. Az öt új titok, amelyet az örvendetes rózsafüzér után szoktak imádkozni, Jézus munkás életének titka:

1. ... akit Szent János a Jordán folyóban megkeresztelt;
2. ... aki tanítványaival részt vett a kánai menyegzőn;
3. ... aki körüljárt, jót tett, gyógyított, segített;
4. ... aki a mennyei örömhírt, az Evangéliumot hirdette
5. ... aki a legszentebb Oltáriszentséget szerezte.

A szenvedések megedzik és megerősítik otthoni népünket. Ezért is mélyülnek bele az Úr Jézus életének szemlélésébe. Mi is újabb, lelket gazdagító elmélkedési pontokat találhatunk a rózsafüzér e kibővítésében és gyakori végzésében. Ha sokan fogjuk imádkozni, még a hivatalos egyház is átveheti ezt a szép székely rózsafüzér

füzért«. – Így szólt a majd fél évszázados újsághír. Lehet, hogy ezt a rózsafüzért más nyelveken is imádkozták, talán a Kárpátok és a Tátra hegyein túl is. De a »székely rózsafüzért« imádkozók könyörgése meghallgatásra talált. II. János Pál pápa Rosarium Virginis Mariae kezdetű apostoli levelében, 2002-ben valóban bevezette az egész világegyház számára ezt az imát a Világosság Rózsafüzére néven.”

CONTRIBUȚII LA ANTECEDENTELE SECUIEȘTI ALE MISTERELOR LUMINII

În octombrie 2002 Papa Ioan Paul al II-lea cel Sfânt a anunțat un al patrulea set nou, cel al misterelor Luminii, pentru rozariul clasic, care se compune din misterele Bucuriei, misterele Suferinței și misterele Gloriei divine. Cercetările de etnografia religiei au arătat că la mijlocul secolului XX în unele localități din Ținutul Secuiesc a existat deja în practica rugăciunilor un rozariu asemănător, evocând la fel viața și învățăturile lui Hristos. Sursele scrise numesc acest rozariu unul „ciucan”, „secuiesc” sau „nou”, iar existența acestuia se poate demonstra chiar și în zilele noastre. Într-una din satele secuiești această tradiție încă se regăsește în memoria câtorva femei în vârstă, iar una dintre ele încă o folosește în practica religioasă de zi cu zi. Studiul dorește să ofere o sintetizare a amintirilor legate de apariția și supraviețuirea acestui rozariu în Ținutul Secuiesc, respectiv a rezultatelor cercetărilor de până acum.

CONTRIBUTIONS TO THE SZEKLER ANTECEDENTS OF THE LUMINOUS MYSTERIES

In October 2002 Pope John Paul II recommended an additional set called the Luminous Mysteries to the basic structure of the Holy Rosary, consisting of the Joyful Mysteries, The Sorrowful Mysteries and the Glorious Mysteries. Researches of ethnography of religion have revealed the fact that at the middle of the 20th century, in Szeklerland there was already a similar rosary in use, evoking the life and teachings of Jesus. The sources refer to this as the Rosary from “Ciuc”, the “Szekler” Rosary or the “New” Rosary, and we can still find it in our days. In one village of Szeklerland there are a few elder women who know this rosary, and one of them is still using it in her everyday religious practice. The present study would like to synthesize the memories on the appearance and survival of this rosary in Szeklerland, respectively the sources and scientific results obtained so far.

2. sz. melléklet

Székely rózsafüzér	Csikói rózsafüzér	Székely rózsafüzér	Új rózsafüzér	Munkás olvasó	Jézus jó cselekedeteinek olvasója	Világosság-rózsafüzér
Erdő Péter bíboros II. világháború utáni amerikai újság	Székely László Csiki áhítat	Székely László Jegyzetek	Csikszereda 1948	Marosfő 2017	Csikszentdomokos 1997	Szent II. János Pál pápa 2002
1. akit Szent János a Jordán folyóban megkeresztelt	1. akit Szent János a Jordán folyóban megkeresztelt	1. akit Szent János a Jordán folyóban megkeresztelt	1. akit Szent János a Jordánnál megkeresztelt	1. akit Szent János a Jordán folyóban megkeresztelt	1. akit Szent János a Jordán vizében megkeresztelt	1. Aki a Jordán vizében megkeresztelkedett.
2. aki tanítványival részt vett a kánai menyegzőn	2. aki tanítványival részt vett a kánai menyegzőn	2. aki tanítványival részt vett a kánai menyegzőn	2. aki tanítványival részt vett a kánai menyegzőn	2. aki tanítványival részt vett a kánai menyegzőn	2. aki a tanítványával a kánai menyegzőn részt vett	2. Aki a kánai menyegzőn kinyilvánította isteni erejét.
3. aki körüljárt, jót tett, gyógyított, segített	–	3. aki körüljárt, jót tett, gyógyított, segített	3. aki segítve, gyógyítva, jót cselekedve járt körül a földön	3. aki körüljárt, jót tett, gyógyított, segített	3. aki körüljárt, gyógyított, segített	3. Aki meghirdette Isten országát.
4. aki a mennyi örömhírt, az Evangéliumot hirdette	4. aki a mennyi örömhírt, az evangéliumot hirdette	4. aki a mennyi örömhírt, az evangéliumot hirdette	4. aki nekünk a mennyi örömhírt, az evangéliumot hirdette	4. aki nekünk a mennyi örömhírt, az evangéliumot hirdette	4. aki nekünk a mennyi evangéliumot hirdette	4. Aki a Tábor hegyén megmutatta isteni dicsőségét.
5. aki a legszentebb Oltáriszentséget szerezte	5. aki az Oltáriszentséget szerezte	5. aki a legszentebb Oltáriszentséget szerezte	5. aki nekünk az Oltáriszentséget szerezte	5. aki a legszentebb Oltáriszentséget szerezte	5. aki nekünk az Oltáriszentséget szerezte	5. Aki az Eucharisztiaiban nekünk adta önmagát.